

Økologi noter

Regenerativt landbrug skal i fokus

Af Linda Handrup,
Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Innovationscenter for Økologisk Landbrug kobler regenerativt landbrug til en dansk, økologisk kontekst. Vi fokuserer på reduceret jordbearbejdning og skadelig jordpakning, jorddække med levende planter, maksimal artsdiversitet, integration af husdyrhold i planteavl og recirkulering af ressourcer.

I den offentlige debat bliver regenerativt landbrug ofte reduceret til pløjefri dyrkning, og det er problematisk, fordi det fjerner fokus fra den helhedsorienterede tilgang og får den regenerative praksis til at virke uopnåelig for mange landmænd.

I et nyt projekt arbejder vi videre for at gøre de regenerative principper anvendelige i praksis for både landmænd og fødevarerhvervsomheder. Vi vil undersøge og demonstrere, hvordan regenerative metoder bidrager positivt til en bæredygtig landbrugsproduktion via forbedret jordsundhed og reduceret påvirkning af klima og miljø.

Læs mere om regenerativt landbrug på icoel.dk. Her er også en podcast, hvor vi sammen med landmænd og forskere dykker ned i begrebet.

Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for landbrug.

Brug dyrkningsvejledninger, når du skal i marken

Af Karen Munk Nielsen,
Innovationscenter for Økologisk Landbrug

De første marker bliver sået til i disse uger. På icoel.dk kan du finde detaljerede dyrkningsvejledninger for 12 vårsåede afgrøder. Foruden korn, bælgssæd og blandsæd finder du vejledninger om silomajs, hamp, og rajgræs til frø. Dyrkningsvejledningerne er fyldt med gode råd om alle aspekter af dyrkningen fra sortsvalg og såbed til lagring af den høstede råvare. De bygger på resultater fra mange års forsøgsarbejde.

Økologisk klima- og bæredygtighedskatalog på vej

Af Erik Fog, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Alle landbrug har brug for at afklare, hvilke klima- og miljøtiltag man skal satse på i fremtiden.

Der er mange mulige klimatiltag, som det er svært at få overblik over, og som økolog må man også vide, om de kan bruges på økologiske bedrifter. Innovationscenter for Økologisk Landbrug vil derfor her i 2025 udvikle 'Økologiens virkemiddelkatalog', så man som økolog får et overblik over de bæredygtige indsatser, man kan vælge mellem.

Køerne, der springer ud i foråret, er økologiens bedste reklameindslag

Forbrugerne får mulighed for at se nærmere på, hvordan urmælk produceres hos Malmkjær Økologi, når der inviteres til Økodag. I 2005 startede man med at holde øko-dag landet over, og det er en kæmpe succes.

Af Ulla Marie Birk
ubi@landbrugsmedierna.dk
2460 7963

Malmkjær Økologi er en moderne økologisk gård med stærke traditioner. Gården, tidligere kendt som Bjerregaard, blev omlagt til økologi i 1995 og drives i dag af Pernille og Thomas Malmkjær. Sammen driver de to gårde - Bjerregaard og Lillelund - med tilsammen 434 hektar og over 400 økologiske jerseykoer. Mælken sælges til Thise, og det er urmælk, som bedriftens køer producerer.

Og søndag 13. april fra klokken 10 til 14 vil der være masser af gæster på Bjer-

regård, der ligger ved Fjellstervang uden for Kibæk. Faktisk vil 2.500 kigge forbi, og det er via bestilling af gratis billetter til Økodag, at man kan tage turen forbi Malmkjær Økologi.

Sidste år kom der 3.500, hvilket var flere, end der var

Vi har omkring 40 hjælpere, der kommer forbi og giver en hånd med. Alt fra naboer, venner og familie til ansatte med påhæng

bestilt billetter til - men ingen blev afvist - dog er det noget af et arrangement, så det kræver en del planlægning og forberedelse, fortæller Thomas Malmkjær, der påbegyndte et generationsskifte fra den tidligere ejer 1. januar 2018 ved, at han købte den første gård, og de har så drevet bedrifterne sammen som et fælles selskab, indtil Thomas og hustruen Pernille overtog det sidste af driften 1 januar 2024. Pernille er lige nu på barsel, men ellers arbejder hun fuld tid som jordmorder på Regionshospitalet i Gødstrup.

40 hjælper til
Og at dagen bliver en af de

Og vi har gode snakke om hvad det vil sige at drive et økologisk landbrug og vise, at vores dyr har det godt, ikke står bundet og ikke er pumpet med medicin og folk giver udtryk for, at de er glade for at få noget at vide om økologi, siger Thomas Malmkjær

travle kan man hurtigt fornemme:

- Vi har omkring 40 hjælpere, der kommer forbi og giver en hånd med. Alt fra naboer, venner og familie til ansatte med påhæng. Og vi gør det gerne, siger han.

Mange gæster kommer tidligt og går rundt i stalde, går hen til stedet, hvor der kan klappes kalve, ungerne kan tage pedaltraktorkøret, man kan prøve at malke en ko - og der kan spises frokost i de dertil indrettede områder - men højdepunktet er klokken 12 præcist, hvor Bjerregaards 200 køer slippes ud. Lige som det sker på mange andre økologiske gårde landet over. Den dansen og hop-

ØKOLOGI - FAGLIGT SET

Projekt skal sikre økologer mod fremtidens

Af Alina Hoffmann,
Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

Klimaet forandrer sig hurtigt, og en ny bølge af skadedyr truer derfor danske afgrøder. For både økologiske og konventionelle landmænd, kan disse skadedyr få alvorlige konsekvenser for udbytte og økonomi. Innovationscenter for Økologisk Landbrug har derfor igangsat et nyt projekt, der skal forudsæ, hvilke skadedyr der forventes at trives i Danmark, hvis temperaturen stiger, og forberede landmændene på dem. Projektet 'På forkant med fremtidens skadedyr' skal give landmændene redskaber til at håndtere både nuværende og fremtidige skadedyr.

Flere indsatser skal bekæmpe skadedyr nu og i fremtiden

Forst vil vi undersøge mulighederne for at reducere skaderne fra nuværende skadedyr, såsom bygfluen (chlorops pumilionis) i vårhvede og hestebønnebillen (bruchus rufimanus) i hestebønner, som indtil for nylig

Hestebønnebillen er et af de skadedyr, der er kommet til Danmark som følge af klimaforandringerne i de seneste år.

forventer, at resultaterne kan hjælpe med at mindske bygfluens skader, som allerede giver op til 40 procent udbyttetab, og forbedre kvaliteten af hestebønner, der er truet af hestebønnebillens larver.

Den næste fase handler om at identificere potentielle nye skadedyr, som kan sprede sig til Danmark som følge af endnu varmere vejr. I samarbejde med eksperter fra Tyskland, Holland og England vil vi i projektet udvikle handlingsplaner for at forberede landmændene på fremtidens skadedyr.

Gennem markvandring og andre indsatser vil vi formidle konkrete anbefalinger

pen ud på markerne efter vinteren på stald er et syn, der betager alle.

Største arrangement

Familiens sidste 200 køer bliver lukket ud dagen efter, om mandagen, på den anden gård, Lillelund. Der holder familien nemlig en ekstra øko-dag for den lokale børnehave og vuggestue.

Søndagens økodag er jo det arrangement, der samler flest folk landet over, hvor der for eksempel var 140.000 gæster i 2023 - det er mere end selv de største fodboldkampe eller koncerter herhjemme, så det er en rigtig god måde at vise økologisk landbrug frem, siger Thomas Malmkjær, der med sin hustru Pernille har tre børn på 5 år, 3 år og syv måneder.

Mange spørgsmål

Og det er samfundskontakt på højest klinge. Folk er ofte nysgerrige og kan typisk spørge om, hvor mange liter mælk, en ko giver, eller hvor gammel den kan blive.

Og det er spørgsmål, der også viser, at der er blevet længere imellem folk, som har kendskab til, hvad der sker ude på de danske gårde, i takt med landbrugets ud-

Det er 13. april, at økologer åbner staldøre og køer springer ud i foråret. Arkivfoto: Søren Gammelmark

vikling til større bedrifter. Vi skal ikke så langt tilbage i tiden, for der var mange, som var i familie med nogen, som drev et landbrug og dermed havde lidt større kendskab til den produktion der foretog, siger Thomas Malmkjær, som gerne svarer på alle mulige spørgsmål. Også om der er planer om at udvide besætningen, men til det svarer han, at faktisk har man det antal køer, som passer til stedet, i hvert fald lige nu. Og med en medarbejderstab på ni fuldtidsansatte - fire elever, en fodermester og to udenlandske praktikanter, en

altmuligmand og en tidligere kompagnon på næsten fuldtid. Foruden to skoledrenge.

Jeg synes ikke, det er dagen, hvor vi skal snakke politik, men kommer der spørgsmål for eksempel om den grønne trepart, er mit svar jo, at vi er stolte over det landbrug, vi driver og viser det gerne frem med en god dialog med byboerne. Men de politiske diskussioner hører egentlig en anden dag til - og forklarer, at vi er nødt til at acceptere, at der kommer en CO2 afgift i landbruget og så prøve på at se, om vi kan tilpasse vores virksomhed, så

Man prøver at være så selvforsynende som muligt med dyrkning af hovedsageligt græs og maj, lupiner, rug, vårbøg og havre.

der er plads til den i fremtiden, understreger han.

Første test af urmælk

Det, som ikke så mange gæster måske ved, er, at det var her, at man i 2015 testede de første jerseykøer herhjemme for at undersøge muligheden for at levere den særlige mælketype, der kaldes urmælk/A2A2, som er et tilbud til folk som måske ikke tåle almindelig mælk så godt eller har en form for laktoseallergi eller lignende.

De første liter mælk blev leveret ved årsskiftet 2016-17 til Thise mejeri, og det er fortsat, så alle køerne hos Malmkjær Økologi i dag leverer urmælk - tidligere til Irma, nu til alle Coops butikker.

Urmælk

- En mælketype med et særligt proteinindhold fra jerseykøer. Har de samme A2-egenskaber, som i mælk fra får, geder og bøfler og i modernælk.

ØKOLOGI - ØKONOMISK SET

skadedyr

og metoder til danske landmænd, så vi er forberedt, når skadedyrene kommer.

Klar til fremtidens landbrug

Projektet er et skridt mod et fremtidssikret økologisk landbrug. Ved at være på forkant med klimaforandringerne konsekvenser kan vi sikre, at landbruget fortsat kan producere afgrøder af høj kvalitet og opretholde en rentabel drift. Resultaterne fra projektet skal bidrage til at forme dansk landbrugspraksis i de kommende år og give landmændene de nødvendige værktøjer til at imødegå skadedyr, som vi endnu ikke har oplevet i Danmark.

Projektet kører til og med 2027 og er støttet af Planteafgiftsfonden.

Af Kirstine Flintholm Jørgensen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Hvis biodiversiteten skal forbedres på afgræssede naturarealer, bør græsningen forvaltes med fokus på flere blomstrende planter - men hvordan?

På de fleste naturarealer bør man tænke anderledes end en traditionel sommergræsning med relativt højt græsningstryk. Når et areal græsses tæt hen over sommeren, bliver blomsterne ædt ned, inden de når at sætte blomst og frø. Det fjerner levesteder og føde for en lang række insekter og fugle.

Når græsningstrykket sænkes, giver det bedre fødegrundlag for insekter og fugle, men der vil også stå

en hel del visent plante-materiale tilbage i sensommeren - såkaldt førne. Førnelaget hæmmer de blomstrende urters vækst om foråret. De kræver nemlig et forspring i det tidlige forår for at kunne hamle op med græsserne. Der skal derfor en ret hård græsning til enden efterår, vinter eller tidligt forår, så vegetationen i april er så kort, at man kan skimte jorden.

Helårsgræsning giver 'fuld plade'

Helårsgræsning med et lavt til moderat græsningstryk giver den største udvikling af biodiversiteten på lysåbne arealer. Her opnås de nævnte effekter, og dyrene afsætter større, sammenhængende arealer at praktisere helårsgræsning.

af gødningsklatterne.

Det kræver større, sammenhængende arealer at praktisere helårsgræsning.

Helårsgræsning med et lavt til moderat græsningstryk giver den største udvikling af biodiversiteten på lysåbne arealer.

Et naturligt græsningstryk under danske forhold vil være mellem 70 og 250 kilo dyr per hektar eller 2-7 hektar per 500 kilo dyr afhængigt af naturarealet, der græsses. Meget lavproduktive arealer kræver endnu større areal, mellem 30 og 70 kilo dyr per hektar.

Mindre kan også gøre en forskel

En del arealer kan af forskellige årsager ikke græsses om vinteren. De kan være for små, for våde eller uden muligheder for ly og læ. Her

vil det stadig være muligt at praktisere en græsning, der fremmer biodiversiteten. Man skal her holde et lavt dyretryk på for eksempel 250-400 kilo dyr per hektar om sommeren med så lang en græsningsperiode som muligt. Hvis dyrene kun er væk fra arealerne i december til februar, vil mange af effekterne ved helårsgræsning opnås. Er det ikke muligt, kan man øge dyretrykket tidligt om foråret, i sensommeren og om efteråret. På tørre arealer kan en periode med vintergræsning også give god effekt.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug har for nyligt udgivet folderen 'God naturgræsning', hvor du kan læse mere om græsning og biodiversitet på naturarealer.